

T.C.
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU
(OMBUDSMANLIK)

ŞİKAYET NO : 2016/656

KARAR TARİHİ : 09/08/2016

TAVSİYE KARARI

ŞİKAYETÇİ

:

ŞİKAYETÇİ VEKİLİ

:

ŞİKAYET EDİLEN İDARE

: 1- Vergi Dairesi Müdürlüğü

2- Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı

ŞİKAYETİN KONUSU

: İdari para cezasına faiz tahakkuk ettirilmesi işlemine itiraz edilmesi hakkındadır.

ŞİKAYET BAŞVURU TARİHİ : 10.2.2016

I. USUL

A. Şikâyet Başvuru Süreci

1) Şikâyet başvurusu, Kurumumuza elektronik başvuru yöntemiyle, 10/02/2016 tarihli ve 1597 evrak numarası ile kayıt altına alınan, 10/02/2016 tarihli ve 22357 başvuru numaralı şikâyet başvuru belgesi vasıtasıyla yapılmıştır. Şikâyet başvurusunun karara bağlanması için 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 41/1-a maddesi ve İmza Yetkileri Yönergesinin 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca, şikâyetin incelenmesine ve araştırmasına geçilmiş, 07/06/2016 tarihli Tavsiye Kararı önerisiyle Kamu Başdenetçisi'ne sunulmuştur.

B. Ön İnceleme Süreci

2) Yapılan ön inceleme neticesinde, şikâyetçinin 24/11/2015 tarihinde Kurumumuza şikâyet başvurusunda bulunduğu, idari başvuru yollarının tüketilmemiş olması sebebiyle taleplerinin 24/12/2015 tarihli Gönderme Kararı ile Gelir İdaresi Başkanlığına iletildiği, söz konusu Gönderme Kararı üzerine Gelir İdaresi Başkanlığının şikâyetçiye göndermiş olduğu 02/02/2016 tarihli yazı ile şikâyetçinin talebinin reddedildiği ve şikâyetçinin 10/02/2016 tarihinde Kurumumuza yeniden başvuru yaptığı anlaşılmaktadır.

3) Bunun dışında şikâyet konusunun, Kurumumuzun görev alanına girdiği, şikâyetçinin menfaat ihlali koşulunu taşıdığı, idari başvuru yollarının tüketildiği, şikâyetin süresinde yapıldığı ve diğer ön inceleme konularında da herhangi bir eksiklik bulunmadığı, bu nedenle şikâyetin inceleme ve araştırmasına engel bir durumun bulunmadığı tespit edilmiştir.

II- OLAY VE OLGULAR

A. Şikâyetçinin Konu Hakkındaki Açıklamaları ve İddiaları

4) Şikâyet başvuru belgesinde özetle;

- 4.1)** Şikayetçi plakalı aracı ehliyetsiz kullanmaktan, .../2008 tarihinde Cumhuriyet Savcılığınca 600,00 TL'lik idari para cezası işleminin tesis edildiğini ve söz konusu para cezasını süresi içerisinde ödemediğini,
- 4.2)** Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından şikâyetçiye gönderilen bila tarihli yazıda; 25/02/2011 tarihinde yürürlüğe giren 6111 sayılı Kanun kapsamına giren borcunun bulunduğu, 02/05/2011 tarihine kadar başvurusu halinde 31/12/2010 tarihi öncesi borçlarının gecikme faizi ve zamları yerine TEFE/TÜFE oranlarının uygulanması suretiyle yeniden yapılandırılarak taksitle ödenebileceğinin bildirilmesi üzerine, söz konusu Kanundan istifade etmek üzere 31/03/2011 tarihinde Vergi Dairesi Müdürlüğüne başvurduğunu,
- 4.3)** Vergi Dairesi Müdürlüğü personeline, yapılan borç sorgulama neticesinde “belirli tarihe göre borç sorgulama” evrakında toplam 600,00 TL borcunun bulunduğunun söylendiğini,
- 4.4)** Bunun üzerine görevli personele; 6111 sayılı Kanundan istifade ederek borcunu ödemek istediğini bildirdiğini, görevli personelin de bu borcu taksitle faizsiz olarak ödeyebileceğini bildirmesi üzerine 20/04/2011 tarihinden itibaren 600,00 TL'yi 8 taksitte 2011 yılı içerisinde ödediğini ve ödeme makbuzlarının elinde bulunduğunu,
- 4.5)** Ancak daha sonra e-Devlet üzerinden vergi borcu sorgulaması yaptığında Vergi Dairesi Müdürlüğüne 1.145,00 TL tutarında “C.Savcılıklarınca verilen ...” adı altında borcu olduğunu öğrendiğini,
- 4.6)** Borcun detayı için Vergi Dairesi Müdürlüğüne başvurarak “borç sorgulama” yaptırdığında, 600,00 TL'nin taksitle ödenmeye başlama tarihi olan 20/04/2011 tarihinden başlayarak son taksit ödeme tarihi olan 21/11/2011 tarihine kadar farklı miktarlarda toplam 1.145,00 TL faiz tahakkuk ettirildiğini, söz konusu tahakkuk işleminin ise borç ödeme taksitleri bittikten sonra 03/12/2012 04/12/2012 tarihlerinde yapıldığını öğrendiğini,
- 4.7)** İlgili vergi dairesine .../2015 tarihli dilekçesi ile başvurarak trafik para cezasını 2011 yılında ödediğinden borcu bulunmadığını, bu nedenle 1.145,00 TL'nin sehven yazılmış olabileceğinden iptal edilmesi gerektiğini bildirdiğini; Vergi Dairesi Müdürlüğünün de cevabi yazılarında, C. Başsavcılığınca 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 36/3 ve 5349 sayılı Kanunun 7/1-2 maddelerine göre 600,00 TL idari para cezası tesis edildiği, .../2008 tarihli ödeme vadesi ile tahakkuk oluşturulduğu, ancak ödemenin vadesinde yapılmadığından, Maliye Bakanlığının 04.09/07.09/28.09/09.11.2012 tarihlerindeki duyuru yazılarına istinaden vadesinde ödenmeyen borçlara her ay için % 5 faiz uygulanması gerektiği bildirildiğinden bahisle, ödemelerin 6111 sayılı Kanuna istinaden yapılmış taksitlendirme ödemesi olmadığından, 2012 yılında geriye dönük olarak vergi kodu ile 1.145,00 TL trafik cezası faizi tahakkuk ettirildiğinin bildirildiğini,
- 4.8)** Bu kez de 17/06/2015 tarihli ikinci dilekçesinde, Bakanlığın 2012 yılındaki talimat yazıları üzerine 2011 yılında ödenmiş bir borca geriye dönük olarak aylık % 5 üzerinden faiz hesaplanmasının, ayrıca Gelir İdaresi Başkanlığınca 6111 sayılı Yasa kapsamına giren borcunun bulunduğunun tarafına bildirilmesine ve Yasadan istifade edebilmek için son başvuru tarihinden önce, .../2011 tarihinde, Vergi Dairesi Müdürlüğü'ne başvuru yapılmasına rağmen söz konusu 600,00 TL'lik borcun neden 6111 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmediğinin anlaşamadığının bildirildiği; ayrıca bu borcuna faiz tahakkuk ettirilecekse 6111 sayılı Kanunda belirtildiği üzere o günkü TEFE/TÜFE oranları üzerinden hesaplanacak faiz için konunun tekrar değerlendirilmesinin talep edildiği, ancak Vergi Dairesi Müdürlüğünün 06/07/2015 tarihli cevabi yazılarında konuya çözüm getirilmek yerine daha önce verilen cevapların tekrarlandığını,

4.9) Bu nedenle, söz konusu uygulamanın adalet ve hakkaniyet ilkelerine aykırı olduğu gibi 2008 yılındaki idari para cezasının 2011 yılında ödenmiş olmasına rağmen 2012 yılında geriye dönük borç çıkarılmasının idareye olan güveni de zedelediğini,

4.10) Sonuç olarak, Vergi Dairesi Müdürlüğünden verilen bilgi ve belgeler üzerine 21/11/2011 tarihinde son taksiti ödenen toplam 600,00 TL borca, 03/12/2012-04/12/2012 tarihlerinde geriye dönük olarak tahakkuk ettirilen 1.145,00 TL'lik faiz borcunun iptal edilmesini, mümkün olmadığı takdirde de 6111 sayılı Kanun kapsamında asıl borca/2008-..../2011 tarihleri arasında TEFE/TÜFE oranlarının uygulanarak faiz borcunun yeniden hesaplanmasını talep ettiğini, ifade etmiştir.

B. İdarenin Şikâyete İlişkin Açıklamaları

5) Şikayetçinin Kurumumuza yapmış olduğu .../2015 tarihli başvurusuna ilişkin olarak verilen .../2015 tarihli Gönderme Kararı üzerine Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından şikayetçiye iletilen/2016 tarihli yazıda;

5.1) İdari para cezaları için genel usul kanunu mahiyetindeki 5326 sayılı Kabahatler Kanunu uyarınca, ilgililerce tebliğ edilen, genel bütçeye gelir kaydedilecek olan ve ödeme süresi içerisinde ödenmeyerek kesinleşen idari para cezalarının, idari para cezalarını veren makamlarca takip ve tahsil edilmek üzere görevli vergi dairelerine gönderilmekte olduğu ve vergi dairelerince bu idari para cezalarının takibine 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 55 inci maddesine göre düzenlenecek ödeme emrinin tebliği suretiyle başlanıldığı, dolayısıyla vergi dairelerinin yetkisinin yalnızca söz konusu idari para cezalarının takip ve tahsilini yapmakla sınırlı olduğu belirtilmiştir.

5.2) 2918 sayılı Kanununun 115 inci maddesi uyarınca, para cezalarının tutanağın tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenmesi gerektiği, bir ay içinde ödenmeyen cezalar için her ay % 5 faiz uygulanacağı ve bu suretle bulunacak tutarın, cezanın iki katını geçemeyeceği düzenlenmiş olduğundan, trafik idari para cezalarının, idari yaptırım karar tutanaklarının tebliğinden itibaren bir ay içinde ödenmemesi halinde her ay için % 5 faiz uygulanmasının kanundan kaynaklı bir zorunluluk olduğu, bu sebeple de 2918 sayılı Kanun gereğince ödenmesi zorunlu olan söz konusu faizin, tahsilat anında tahsilinin yapılmamış olmasının bu kamu alacağının takibini engellemeyeceği ifade edilmiştir.

5.3) Diğer taraftan, 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun sınırlı süreli bir kanun olması sebebiyle söz konusu trafik idari para cezası borcuna ilişkin olarak anılan Kanun hükümlerinden bugün itibarıyla faydalanılmasının mümkün bulunmadığı da belirtilmiştir.

5.4) Öte yandan, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 48 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca, çok zor durumda bulunulması nedeniyle borçların defaten ödenmeyeceği belirterek bağlı bulunulan vergi dairesinden borçların tecilinin talep edilmesi ve yapılacak değerlendirme sonucunda bu talebin kabul edilmesi halinde, tecil kapsamına giren borçların cari oranda alınacak tecil faizi (yıllık %12) karşılığında taksitler halinde ödenmesinin mümkün olduğu ifade edilmiştir.

6) Şikayet konusuna ilişkin olarak/2016 tarihli ve sayılı yazımız ile Gelir İdaresi Başkanlığından bilgi ve belge talep edilmiş olup, Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından Kurumumuza iletilen/2016 tarihli ve sayılı yazıda;

6.1) ..'nın, Cumhuriyet Başsavcılığının .../2008 tarihli kararıyla hakkında verilen 600,00 TL idari para cezası borcunu 6111 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılandırmak maksadıyla Vergi Dairesi

Müdürlüğü Evrak Kayıt servisine .../2011 tarihinde başvurduğu, anılan servis tarafından sayılı kayıt numarası verildiği, adı geçenin Hesap Takip Servisine gittiği, 6111 sayılı Kanunun işlemlerinin daha hızlı yürütülmesi amacıyla Hesap Takip Servisiyle aynı katta yer alan evrak kayıt biriminden .../2011 tarihli ve sayı ile yeniden kayıt numarası aldığı ifade edilmiştir.

6.2) Söz konusu idari para cezası borcunun, 6111 sayılı Kanuna göre yapılandırılması durumunda borç aslı ile taksit sayısına göre belirlenecek katsayının çarpımı neticesinde çıkacak tutarı ödemesi gerektiğinin kendisine ifade edildiği, bunun üzerine idari para cezasının 20/04/2011 - 21/11/2011 tarihleri arasında farklı tutarlarda yapılan sekiz ödeme ile 6111 sayılı Kanundan yararlandırılmaksızın mükellefin lehine olacak şekilde tahsil edildiği belirtilmiştir.

6.3) Adı geçenin borcunu, 6111 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılandırmaksızın ödemek istemesi üzerine ilk olarak verilen .../2011 tarihli ve sayılı başvuru dilekçesinin vergi dairesine teslim edilmemesi sebebiyle dairelerinde mevcut olmadığı ve vergi dairesince söz konusu kayıt numarasının iptal edilmediği, sadece kayıtlarda yer aldığı, ayrıca, .../2011 tarihli ve sayılı kayıt numarasının iptal edilmeksizin başka bir mükellefin 6111 sayılı Kanun başvurusunda kullanıldığı ifade edilmiştir.

6.4) 2918 sayılı Kanunun 115 inci maddesi uyarınca trafik idari para cezalarının bu cezalara ilişkin idari yaptırım karar tutanaklarının tebliğinden itibaren bir ay içinde ödenmemesi halinde her ay için % 5 faiz uygulanmasının, anılan Kanundan kaynaklı bir zorunluluk olduğu ve söz konusu faizin, tahsilat anında tahsil edilmemesinin bu kamu alacağının takibini engellemeyeceği, 8 taksit halinde ödenen idari para cezası için hesaplanan %5 faizlerin de bu kapsamda hesaplandığı, dolayısıyla söz konusu trafik idari para cezasının 6111 sayılı Kanuna göre yapılandırılarak ödenmesi halinde dahi bahse konu %5 faizin hesaplanması gerektiği belirtilmiştir.

6.5) Diğer taraftan, Gelir İdaresi Başkanlığının 04/09/2012 tarihli sayılı genel yazısı ile Cumhuriyet savcılıkları ve mahkemeler tarafından 2918 sayılı Kanuna göre hükmolunan idari yaptırım kararlarına ilişkin tutanakların vergi dairelerince trafik idari para cezası kodu yerine bu kodun dışında başka vergi türü kodu kullanılarak takip edilenlerin ve her ay için %5'lik faiz uygulanmaksızın tahsil edilenlerin listelerinin çıkartılarak, tahsil edilmeyenler için faizin hesaplanarak, Başkanlıkça belirlenen vergi türü kodu ile tahakkuk verilerek, takip ve tahsil edilmesi gerektiğinin teşkilata duyurulduğu ifade edilmiştir.

6.6) Öte yandan, 02/08/2013 tarihli ve 28726 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 6495 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun Geçici 2 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa göre 31/12/2010 tarihinden (bu tarih dahil) önce verilen ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla vadesi geldiği halde ödenmemiş olan ya da ödeme süresi geçmemiş bulunan veya dava açılmış ya da dava açma süresi geçmemiş olan idari para cezaları için 2013 yılının Ekim ayı sonuna kadar vergi dairelerine başvurulması halinde, söz konusu cezaların 6111 sayılı Kanun kapsamında yapılandırılabilenekte olduğunu, ancak 6111 sayılı Kanun hükümlerinden bugün itibarıyla faydalanılmasının mümkün bulunmadığı bildirilmiştir.

6.7) Bununla birlikte, şikayetçiye yazılan 02/02/2016 tarihli ve 9855 sayılı yazıda, 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesi gereğince, çok zor durumda olunması nedeniyle mükellefin borçlarını defaten ödeyemeyeceğini belirterek bağlı olduğu vergi dairesinden borçlarının tecilini talep etmesi ve yapılacak değerlendirme sonucunda da bu talebinin kabul edilmesi halinde anılan madde uyarınca tecil kapsamına giren borçlarının cari oranda alınacak tecil faizi (yıllık %12) karşılığında taksitler halinde ödemesinin mümkün olduğunun bildirildiği, ifade edilmiştir.

7)/2016 tarih ve sayılı yazımız ile “Trafik idari para cezasına ilişkin vergi türü kodunun doğru girilerek şikayetçinin ödeme için başvuru yaptığı/2011 tarihinde asıl borç olan 600,00 TL ile 2918 sayılı Kanunun 115 inci maddesi uyarınca tahsil edilmesi gereken faizin 6111 sayılı Kanun kapsamında ödeseydi ne kadar ödeyeceğinin bildirilmesi” nin istenilmesi üzerine Vergi Dairesi Müdürlüğünün/2016 tarih ve sayılı yazısında,

7.1) Amme borçlusu 6111 sayılı Yasa kapsamında 6111 sayılı Yasada 2 ayda bir ödemeli 6 veya 9 taksit olması dikkate alındığında, 600,00 TL trafik para cezasını 9 taksitte ödeseydi, 600,00 TL vergi aslı, TEFE/ÜFE 132,51 TL, Katsayı 51,27 TL olmak üzere toplam 783,78 TL ödemesi gerektiği hususunun anlaşıldığı, belirtilmiştir

8) 7 numaralı paragrafta yer verilen .../2016 tarih ve sayılı yazımıza cevaben Gelir İdaresi Başkanlığının/2016 tarih ve sayılı yazısında;

8.1) 6111 sayılı Kanunun yürürlükte olduğu tarihte hesaplanmamış olan ancak 04/09/2012 tarihinden sonra 2918 sayılı Kanun gereğince hesaplanan faizin 02/08/2013 tarihli ve 6495 sayılı Kanunla ve 11/09/2014 tarihli ve 6552 sayılı Kanunla yapılandırılma fırsatı bulunmasına rağmen şikayetçinin bu imkanlardan faydalanmak için herhangi bir başvurusu bulunmadığı,

8.2) Adı geçene ait söz konusu 600,00 TL tutarlı trafik idari para cezasının 6111 sayılı Kanun kapsamında 9 taksit seçeneği ile yapılandırılmış olması halinde hesaplanacak TEFE/ÜFE tutarı ve katsayı ile birlikte toplamda 783,78 TL ödemesinin gerektiği,

8.3) Ayrıca, Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Kanun Teklifinin 03/08/2016 tarihinde TBMM'ce kabul edilerek yasalaştığı, söz konusu Yasanın Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmesini müteakip adı geçenin trafik idari para cezasına hesaplanan faizi yapılandırması mümkün olabileceği, ifade edilmiştir.

C. Olaylar

9) Şikâyet dosyası kapsamındaki bilgi ve belgelerin incelenmesi neticesinde;

9.1) Şikâyetçiye 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu uyarınca Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 600,00 TL idari para cezası verildiği, söz konusu idari yaptırım kararının/2008 tarihinde ilgiliye tebliğ edildiği, ödeme vade tarihi olarak/2008 tarihinin gösterildiği anlaşılmış olup; vadesinde ödenmeyen idari para cezasının tahsil edilmek üzere/2008 tarihli yazı ile Vergi Dairesi Müdürlüğüne gönderildiği anlaşılmıştır.

9.2) Gelir İdaresi Başkanlığının, 4.2. numaralı paragrafta bahsedilen bila tarihli yazısı üzerine şikayetçinin,/2011 tarihinde Vergi Dairesi Müdürlüğüne başvurduğu; anılan Vergi Dairesi Müdürlüğü tarafından borcun 6111 sayılı Kanun kapsamında ödenmesi halinde borç aslı ile taksit sayısına göre belirlenecek katsayı çarpımı neticesinde çıkacak tutarı ödemesi gerektiğinin bildirilmesi üzerine, borcun 6111 sayılı Kanundan yararlanmaksızın ödenmesinin tercih edildiği anlaşılmıştır.

9.3) Bu kapsamda vergi dairesi tarafından tanzim edilen alıncı fişlerinin incelenmesi neticesinde şikayetçinin,/2011 tarihli belirli tarihe göre borç sorgulama evrakında 600 TL olarak görünen borcunu; 20/04/2011 tarihinde 100 TL, 27/05/2011 tarihinde 100 TL, 28/06/2011 tarihinde 100 TL, 27/07/2011 tarihinde 100 TL, 24/08/2011 tarihinde 50 TL, 26/09/2011 tarihinde 50 TL,/2011 tarihinde 50 TL, 21/11/2011 tarihinde 50 TL olmak üzere 8 taksitte ödediği görülmüştür.

9.4) Şikayetçinin, borcun tamamının ödenmesinden bir süre sonra, e-Devlet üzerinden vergi borcu sorgulaması yaptığında “C.Savcılıklarınca verilen ...” adı altında 1.145,00 TL tutarında borcunun olduğunu öğrendiği, Vergi Dairesine başvurduğunda Vergi Dairesi tarafından verilen 16/04/2015

tarihli “belirli tarihe göre borç sorgulama” evrakında; **01/2008-12/2008 vergi dönemine ait vergi kodu (Hesaplanan Trafik Cezası Faizi) ile 20/04/2011 vade tarihi için 180 TL, 27/05/2011 vade tarihi için 180 TL, 28/06/2011 vade tarihi için 190 TL, 27/07/2011 vade tarihi için 195 TL, 24/08/2011 vade tarihi için 100 TL, 26/09/2011 vade tarihi için 100 TL, 26/10/2011 vade tarihi için 100 TL, 21/11/2011 vade tarihi için 100 TL olmak üzere toplam 1.145 TL borcunun görüldüğü anlaşılmıştır.**

9.5) Bahsi geçen borcun, Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından, kendi teşkilatlarına yazılan 04/09/2012 tarihli ve 91224 sayılı genel yazısı üzerine yapılan işlemlerden kaynaklandığı ve ödenmiş olan 600 TL idari para cezasına 2918 sayılı Kanununun 115 inci maddesi uyarınca uygulanan %5 lik faiz mahiyetinde olduğu tespit edilmiştir.

9.6) Şikâyetçinin, Vergi Dairesi tarafından verilen borç sorgulama evraklarına istinaden borcunu ödemiş olmasına rağmen, geriye dönük olarak tahakkuk ettirilen faizin iptal edilmesi; mümkün olmadığı takdirde de 6111 sayılı Kanun kapsamında asıl borca .../2008-...../2011 tarihleri arasında TEFE/TÜFE oranlarının uygulanarak faiz borcunun yeniden hesaplanması talepleriyle 10/02/2016 tarihinde Kurumumuza başvurduğu anlaşılmıştır.

D. Kamu Denetçisi Abdullah Cengiz MAKAS’ın İnceleme ve Araştırma Bulguları

10) Şikâyet konusunun çözümü amacıyla ilgili idareden istenen bilgi ve belgeler ile idarenin cevaplarına “İdarenin Şikâyete İlişkin Açıklamaları” başlığı altında; söz konusu bilgi ve belgelerin incelenmesi neticesindeki tespitlere de “Olaylar” başlığı altındaki paragraflarda yer verilmiştir.

III. HUKUKİ DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. İlgili Mevzuat

11) Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 74 üncü maddesinde; “Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler.” hükmüne yer verilmiştir.

12) 14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun “Kurumun görevi” başlıklı 5 inci maddesinde; “Kurum, idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.” hükmü yer almaktadır.

13) 30/03/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun İdari Para Cezası başlıklı 17 nci maddesinin dördüncü fıkrasında; “Genel Bütçeye gelir kaydedilmesi gereken idarî para cezalarına ilişkin kesinleşen kararlar, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilmek üzere Maliye Bakanlığınca belirlenecek tahsil dairelerine gönderilir. ...” hükmü yer almaktadır.

14) 21/07/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun “Ödeme zamanı ve önce ödeme” başlıklı 37 nci maddesinin birinci fıkrasında; “Amme alacakları hususi kanunlarında belli edilen zamanlarda ödenir.” hükmüne yer verilmiştir.

15) 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun “Para cezalarının ödenme süresi” başlıklı 115 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında; “Ödeme derhal yapılmadığı takdirde para cezalarının, tutanağın tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenmesi gerekir. Bir ay içinde ödenmeyen cezalar için her ay % 5 faiz uygulanır. Aylık faizin hesaplanmasında ay kesirleri tam ay olarak dikkate alınır. Bu suretle bulunacak tutar cezanın iki katını geçemez. Süresinde

ödenmeyen para cezaları için 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun Hükümleri uygulanır.” hükümleri yer almaktadır.

16) 12/07/2013 tarihli ve 6495 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun Geçici 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında; “2918 sayılı Kanun ve 4925 sayılı Kanuna göre 31/12/2010 tarihinden (bu tarih dahil) önce verilen ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla vadesi geldiği halde ödenmemiş olan ya da ödeme süresi geçmemiş bulunan veya dava açılmış ya da dava açma süresi geçmemiş olan idari para cezaları için Ekim 2013 ayı sonuna kadar 6111 sayılı Kanun hükümlerinden yararlanmak üzere ilgili vergi dairelerine başvuruda bulunulması hâlinde söz konusu cezalar 6111 sayılı Kanunun ilgili maddelerine göre yapılandırılır. Şu kadar ki, 6111 sayılı Kanun hükümlerine göre hesaplanan tutar, 1,05 kat sayısı ile çarpılır ve Kanun hükümlerine göre ödenecek tutar bulunur, bulunan tutarın tamamının; Kasım 2013, Ocak 2014 ve Mart 2014 aylarında üç eşit taksitte ödenmesi şarttır. Bu hüküm, fıkra kapsamına giren ve aslı ödenmiş idari para cezalarının fer’îleri hakkında da uygulanır. Bu maddenin yayımlandığı tarihten önce bu madde kapsamına giren alacaklardan tahsil edilen tutarlar red ve iade edilmez.” hükmü düzenlenmiştir.

B. Şikâyet Konusuna İlişkin Uygulamalar

17) Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 20/10/2014 tarihli ve E.2014/9199; K.2014/13475 sayılı kararında; “Faiz, asıl alacağa bağlı fer’î BİR HAKTIR. BK'nun 113 üncü maddesi (6098 sayılı TBK m.131) uyarınca, asıl alacak sona erince fer’î haklar da sona ermiş sayılır. Faiz, asıl alacağa bağlı bulunmasına rağmen, asıl alacaktan ayrı olarak dava veya takip konusu edilebilir. Asıl alacak için açılan davada faize ilişkin hakkın saklı tutulmamış olması, daha sonra faiz için ayrı bir dava açılmasına engel teşkil etmez. Ancak faizin ayrı bir dava veya icra takibine konu yapılması sırasında, asıl alacağın ödenmemiş olması, ödenmiş ise ihtirazi kayıt konulması şarttır. Aksi halde BK'nun 113 üncü maddesi uyarınca faiz alacağı da sona ermiş sayılır.”

18) Askeri Yüksek İdare Mahkemesi 2. Dairesinin 07/03/2012 tarihli ve E.2011/1449, K. 2012/262 sayılı Kararında; “... Hukuka aykırı işlemlerin kazanılmış hak doğurmayacağı kabul edilmekle beraber, hem öğretilde, hem de uygulamada bazı hukuki durumları meydana getireceği belirtilmektedir. Buna kazanılmış durum ya da müesses durum denilmektedir. ... Ancak kişilerin lehlerine doğan hukuki durumların sınırsız bir şekilde tartışma konusu haline getirilmesi, hukukun güven ve istikrar ilkeleri ile bağdaşmaz. Bu nedenle kişisel sonuçların dokunulmazlığı prensibi gereği, hukuka aykırı işlemde de doğmuş olsalar, belli süre geçince hukuksal durumlar korunur. ...” ifadelerine yer verilmiştir.

19) Askeri Yüksek İdare Mahkemesi 2. Dairesinin 27/09/2006 tarihli ve E.2005/314 K.2006/1010 sayılı Kararında da; “...Ayrıca kazanılmış haklar hukuka uygun işlemler sonucunda doğarlar. Bazen, hukuka aykırı olsa da üzerinden belirli bir süre geçmesi, iyi niyetin korunması ve idari istikrar kaygılarıyla kişilerin lehine doğan hukuki durumların korunması gerekebilir, bunlar "müesses durumlar" olarak adlandırılır. (Doç.Dr.Yücel Oğurlu, İdare Hukukunda kazanılmış Haklara Saygı ve Haklı Beklentiler Sorunu, Ankara 2003, S.28, 33). ...” ifadesi yer almaktadır.

C. Kamu Denetçisi Abdullah Cengiz MAKAS’ın Kamu Başdenetçisine Önerisi

20) Kamu Denetçisi tarafından yapılan inceleme ve araştırma neticesinde; başvuru hakkında tesis edilen 600 TL tutarındaki idari para cezasına, 01/2008-12/2008 vergi dönemine ait vergi kodu (Hesaplanan Trafik Cezası Faizi) ile 20/04/2011- 21/11/2011 tarihleri arasında toplam 1.145 TL faiz uygulanması işleminin geri alınmasına ilişkin talebin kabulü yönündeki öneri Kamu Başdenetçisi’ne sunulmuştur.

D. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme ve Gerekçe

21) Şikayet başvurusu **4 numaralı paragrafta** yer verildiği üzere, 21/11/2011 tarihinde son taksiti ödenen toplam 600,00 TL trafik para cezası borcuna, 03/12/2012-04/12/2012 tarihlerinde geriye dönük olarak tahakkuk ettirilen 1.145,00 TL faiz borcunun iptal edilmesini, bunun mümkün olmaması halinde 6111 sayılı Kanun kapsamında asıl borca 10/05/2008-31/03/2011 tarihleri arasında TEFE/TÜFE oranlarının uygulanarak faiz borcunun yeniden hesaplanmasını talep etmiştir.

22) Somut olayda, 21/04/2008 tarihinde hakkında tesis edilen 600,00 TL'lik idari para cezasını zamanında ödemeyen şikayet başvurusunun, .../2011 tarihli dilekçesi ile ... Vergi Dairesi Müdürlüğüne başvurarak 6111 sayılı Kanun kapsamında borcunu yapılandırarak ödeme talebinde bulunduğu, ancak borcun yapılandırılmadan ödenmesinin mükellefin lehine olacağı gerekçesi ile bu Kanun kapsamında yapılandırmaya gidilmediği, bu aşamaya kadar söz konusu idari para cezasına herhangi bir faiz uygulanmadığı, ilgili Vergi Dairesi tarafından yapılan borç sorgulama işlemleri neticesinde verilen belgelerde yer alan miktarlar üzerinden (600,00 TL) Nisan 2011-Kasım 2011 tarihleri arasında borcun 8 taksit halinde ödenerek sona erdiği, ancak daha sonra başvuru tarafından e-Devlet üzerinden yapılan vergi borcu sorgulamasında, ... Vergi Dairesi Müdürlüğüne 1.145,00 TL tutarında "C.Savcılıklarınca verilen ..." adı altında borcu olduğunu öğrendiği, bu borcun 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunundan kaynaklı faiz borcu olduğu anlaşılmıştır (Bknz: 4. ve alt Prgrf).

23) Konuya ilişkin olarak, Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından kendi teşkilatlarına yazılan 04/09/2012 tarihli yazıda; Başkanlıklarına intikal eden olayların incelenmesinden, **2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu uyarınca Cumhuriyet savcılıkları/mahkemeler tarafından verilen idari yaptırım kararlarında hükmolunan cezaların bazı vergi dairelerince trafik idari para cezası kodu kullanılarak takibin yapıldığı halde bazı vergi dairelerince bu kodun dışında başka idari para cezalarına ilişkin kodlar kullanılarak takibin yapıldığının anlaşıldığı**, buna göre 2918 sayılı Kanuna göre verilen cezalara ilişkin idari yaptırım karar tutanağının girişinin Süreksiz Yükümlülükler Vergilendirme Servisi/ Trafik Para Cezası işlemleri "Trafik Para Cezası Bilgi Girişi" ekranından yapılması gerektiği, diğer taraftan, bahsi geçen idari yaptırım kararlarına ilişkin tutanakların trafik idari para cezası kodu yerine bu kodun dışında başka idari para ceza kodları kullanılarak tebliğ tarihinden itibaren bir ay içerisinde ödenmemesi halinde **her ay için % 5 faiz uygulanmaksızın tahsil edilen cezaların tahsil edilmeyen aylık %5 faizlerin tahakkuk ve tahsilatında kullanılmak amacıyla ... vergi türü kodunun tanımlandığı ve vergi dairelerinin bilgisayar sistemine aktarıldığı, bu itibarla vergi dairelerince farklı idari para ceza kodları kullanılarak takip edilen ve her ay için %5 'lik faiz uygulanmaksızın tahsil edilenlerin listeleri çıkartılarak, tahsil edilmeyen faizin hesaplanarak, ... vergi kodu ile tahakkukunun verilerek, takip ve tahsil edilmesi gerektiği** hususlarının bildirildiği (Bknz: 6.5 Prgrf) görülmektedir.

24) Söz konusu yazı üzerine şikâyetçi hakkında tesis edilen 600,00 TL idari para cezasına, ödeme yaptığı dönemdeki her bir vade tarihi için (Nisan 2011-Kasım 2011) %5 lik faizin hesaplandığı ve toplamda 1.145,00 TL faiz tahakkuk ettirildiği (Bknz: 4.6 Prgrf) anlaşılmıştır. **Bu çerçevede şikâyetçinin idari para cezası işleminin kendisine tebliğ edildiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen sürede herhangi bir faiz uygulanmayıp, şikâyetçinin taksitler halinde ödeme yaptığı döneme ilişkin olarak 04/09/2012 tarihinden (Bknz: 23 Prgrf) sonra söz konusu faizin uygulandığı** tespit edilmiştir.

25) Diğer taraftan tahakkuk ettirilen **1.145,00 TL tutarındaki faizin, şikâyetçinin 6111 sayılı Kanundan faydalanma talebinde bulunduğu 31/03/2011 tarihinde Vergi Dairesi nezdinde yapılan borç sorgulamalarında görünmediği**, şikayet başvurusunun bu faizlerden borcun ödenmesinden sonraki bir tarihte e-devlet üzerinde tesadüfen haberdar olduğu (Bknz: 4.5 Prgrf),

şikâyetçiye bu yönde herhangi bir tebligat yapılmadığı anlaşılmıştır. Kaldı ki faiz tahakkuku işleminin, Gelir İdaresi Başkanlığının yukarıda bahsi geçen 04/09/2012 tarihli yazısı (Bknz: 23 Prgrf) üzerine gerçekleştirildiği göz önünde bulundurulduğunda, borcun Kasım 2011 tarihi itibarıyla ödenip bitmesinden sonra geriye dönük olarak uygulandığı açık olup; şikâyetçinin ödeme yaptığı tarihte söz konusu faiz borçlarından haberdar olmasının da beklenemeyeceği değerlendirilmiştir. **Dolayısıyla şikâyetçinin asıl borcunun sona ermesinden sonra, önceden tahakkuk ve talep edilmeyen faizin, borcun ödenerek sona erdirilmesinden sonra tahakkuk ettirilmesi işleminde şikâyet başvurusunun herhangi bir kusurunun bulunmadığı** değerlendirilmiştir.

26) İdarenin yanlış uygulamasından dolayı şikâyetçinin lehine bir durum olduğu, bu borcun ödenmesi sürecinde (Nisan 2011-Kasım 2011) şikâyetçinin, borcuna faiz işletildiğine ilişkin bilgi ve belge bulunmadığı, fiili durumun Gelir İdaresi Başkanlığının 04/09/2012 tarihli yazısından (Bknz: 23 Prgrf) sonra değiştiği, dolayısıyla somut olayda şikâyetçinin kendi hatasından değil idarenin hatasından kaynaklı bir durumun söz konusu olduğu görülmektedir.

27) Diğer yandan 6736 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Kanun Teklifinin 03/08/2016 tarihinde TBMM'ce kabul edilerek yasalastığı, söz konusu Yasanın Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmesini müteakip adı geçen trafik idari para cezasına hesaplanan faizi yapılandırmasının mümkün olabileceği (Bknz: 8.3 Prgrf) anlaşılmıştır.

28) Yukarıda yer verilen açıklamalar, başvurusunun iddiaları, idarenin konu ile ilgili açıklamaları, mevzuat, yargı kararları ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; başvurusunun 600,00 TL tutarındaki trafik idari para cezasının 6111 sayılı Kanun kapsamında 9 taksit seçeneği ile yapılandırılmış olması halinde hesaplanacak TEFE/ÜFE tutarı ve katsayı ile birlikte toplamda 783,78 TL ödemesi gerekmekte iken (Bknz: 8.2 Prgrf), söz konusu borcun 6111 sayılı Kanundan yararlandırılmaksızın başvurusunun lehine olacak şekilde tahsil edilmesinde, başvurusunun herhangi bir kusurunun bulunmadığı, yukarıdaki meblağın da (600.00 TL nin) başvuran tarafından ödendiği, nitekim şikâyet edilen **idarenin** yukarıda yer verilen 04/09/2012 tarihli yazısından (Bknz: 23 Prgrf), **söz konusu yanlışlığın idarenin hatalı işleminden kaynaklandığı hususunun anlaşıldığı;** dolayısıyla başvurucuya 1.145,00 TL tutarında trafik para cezası faizi tahakkuk ettirme işleminin geri alınarak, başvurusunun borcunun 6111 sayılı Kanun kapsamında yapılandırılması halinde ödemesi gereken tutarın (783,78-600,00= 183,78 TL) tahsil edilmesi gerektiği sonuç ve kanaatine varılmıştır.

E. İnsan Hakları Yönünden Değerlendirme

29) Şikâyete konu olayda, T.C. Anayasasının "Kanun Önünde Eşitlik" başlıklı 10 uncu maddesinde ifadesini bulan kanun önünde eşitlik ilkesinin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 13 üncü maddesindeki etkili başvuru hakkının ve 17 inci maddesindeki hakları kötüye kullanma yasağının ihlal edildiğine dair herhangi bir bulgu ve bilgiye rastlanmadığı gibi şikâyete konu olayda, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannameyi ile İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesinde yazılı ve güvence altına alınmış olan başkaca bir insan hakkı ihlalinin tespit edilemediği sonuç ve kanaatine varılmıştır.

F. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

30) Günümüzde demokratik, modern ve katılımcı yönetim anlayışında idarelerden sadece hukuka uygun hareket etmeleri değil aynı zamanda iyi yönetim ilkelerine de uygun işlem tesis etmeleri beklenmektedir.

31) 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "İyi Yönetim

İlkeleri" başlıklı 6 ncı maddesi; "Kurum, inceleme ve araştırma yaparken idarenin, insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde; kanunlara uygunluk, ayrımcılığın önlenmesi, ölçülülük, yetkinin kötüye kullanılmaması, eşitlik, tarafsızlık, dürüstlük, nezaket, şeffaflık, hesap verilebilirlik, haklı beklentiye uygunluk, kazanılmış hakların korunması, dinlenilme hakkı, savunma hakkı, bilgi edinme hakkı, makul sürede karar verme, kararların gerekçeli olması, karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi, kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi, kişisel verilerin korunması gibi iyi yönetim ilkelerine uygun işlem ve eylem ile tutum veya davranışta bulunup bulunmadığını gözetir ve iyi yönetim ilkelerine uyar." şeklindedir. Söz konusu Yönetmelik hükmünde yer alan ilkelerin kaynağını teşkil eden Avrupa Birliği Temel Haklar Şartının 41 inci maddesinde de iyi yönetim hakkından bahsedilmekte olup, benzer ilkelere Avrupa Parlamentosu tarafından kabul edilen "Avrupa Doğru İdari Davranış Yasası"nda da yer verilmiştir.

32) Söz konusu ilkeler yönünden yapılan değerlendirmeler neticesinde; şikâyet başvurusunun inceleme ve araştırması kapsamında Kurumumuzca istenilen bilgi ve belgelerin idare tarafından süresi içerisinde ve gerekçeli olarak Kurumumuza gönderildiği; ayrıca idarenin başvurulanla ilgili işlemlerinde makul sürede karar verme, hesap verilebilirlik, şeffaflık, kararların gerekçeli olması **ilkelerine uygun davranıldığı**, ancak idari işleme karşı hangi sürede hangi mercilere başvurulabileceği hususunun bildirilmediği, şikâyetçiye faiz borcunun bulunduğuyla ilişkin herhangi bir tebligat yapılmadığı ve söz konusu borçtan e-Devlet üzerinden yapılan sorgu neticesinde haberdar olduğu anlaşıldığından, "karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi" ve "kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi" **ilkelerine uygun davranılmadığı** tespit edilmiş olup, idareden bu hususlarda bundan böyle daha özenli davranması beklenmektedir.

IV-HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN YASAL MEVZUAT

A. Dava Açma Süresinin Yeniden Başlaması

33) 14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 17 inci maddesinin sekizinci fıkrasına göre Kamu Denetçiliği Kurumu'na, dava açma süresi içinde yapılan başvuru, işlemeye başlamış olan dava açma süresini durdurmakta olup, 21 inci maddenin ikinci fıkrası uyarınca bu tavsiye kararı üzerine otuz gün içinde herhangi bir işlem tesis edilmez veya eylemde bulunulmaz ise durmuş olan dava açma süresi kaldığı yerden işlemeye başlayacaktır.

B. Yargı Yolu

34) 2709 Sayılı 1982 Anayasası'nın Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması Başlıklı 40 ncı maddesinin ikinci fıkrasında, "Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır." hükmü yer almakta olup, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, ilgili idarenin işlemine karşı dava açma süresinden arta kalan süre içerisinde İdare Mahkemesinde yargı yolu açıktır.

V. KARAR

Yukarıda açıklanan gerekçeler ve dosya kapsamına göre **ŞİKÂYETİN KABULÜNE**,

Şikayet başvurusu hakkında tesis edilen 600,00 TL tutarındaki idari para cezasını başvuran ödediği halde, 01/2008-12/2008 vergi dönemine ait vergi kodu (Hesaplanan Trafik Cezası Faizi) ile 20/04/2011- 21/11/2011 tarihleri arasında toplam 1.145,00 TL faiz tahakkuk ettirdiği, bu işleminin geri alınması ve şikayet başvurusununun 6111 sayılı Kanun kapsamında asıl borca/2008-..../2011 tarihleri arasında 600,00 TL esas alınarak TEFE/TÜFE oranlarının uygulanması suretiyle hesaplanacak tutarın (783,78-600= 183,78 TL) tahsil edilerek makul sürede mağduriyetinin

giderilmesi için yeni bir işlem tesis etmesi hususunda, **GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞINA TAVSİYEDE BULUNULMASINA,**

6328 sayılı Kanununun 20 nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, Gelir İdaresi Başkanlığınca bu karar üzerine tesis edilecek işlem ya da tavsiye edilen çözümün uygulanabilir nitelikte görülmediği takdirde gerekçesinin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna, Kararın **ŞİKAYET BAŞVURUCUSUNA** ve **GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞINA** tebliğine,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisi'nce karar verildi.

e-imzalıdır

M.Nihat ÖMEROĞLU
Kamu Başdenetçisi